

Startside>Familierechtige forhold og arv>Forældresvar, forældremyndighed og samværsret Forældresvar, forældremyndighed og samværsret

Litauen

1 Hvad indebærer begrebet "forældremyndighed" i praksis? Hvilke rettigheder og pligter har indehaveren af forældremyndigheden?

Børns og forældres gensidige rettigheder og pligter er reguleret i del IV i bog III i civillovbogen for Republikken Litauen (herefter "civillovbogen"). Ifølge artikel 3.155 i civillovbogen skal forældre drage omsorg for deres børn, indtil disse er myndige eller uafhængige. Forældre har ret og pligt til at uddanne deres børn, sørge for deres opvækst, værne om deres helbred og - under hensyntagen til deres fysiske og mentale tilstand - skabe de rette betingelser for, at børnene får en optimal og harmonisk udvikling og bliver i stand til at føre en selvstændig tilværelse i samfundet. Kapitel XI i bog III i civillovbogen vedrører forældres rettigheder og pligter over for deres børn, og kapitel XII vedrører forældres og børns gensidige formueretlige rettigheder og pligter. Ifølge artikel 3.227, stk. 2, i civillovbogen behandles adoptivforældre som barnets biologiske forældre fra det tidspunkt, hvor rettens afgørelse om adoption får retskraft bortset fra i det undtagelsestilfælde, der er omhandlet i artikel 3.222, stk. 4, i denne lovbog.

2 Hvem har normalt forældremyndigheden over et barn?

Ifølge artikel 3.156 i civillovbogen har faren og moren samme rettigheder og forpligtelser over for børnene, uanset om de er gift eller ugift, er blevet skilt, ægteskabet er erklæret ugyldigt, eller de er separerede.

3 Kan der udpeges en anden person i stedet for forældrene, hvis disse ikke kan eller ikke ønsker at udøve forældremyndigheden over deres børn?

Hvis forældrene er ude af stand til eller uvillige til at udøve forældresvaret over børnene, kan en anden person udpeges i deres sted. Med henblik herpå er der i civillovbogen fastsat et værgesystem for mindreårige børn. De grundlæggende bestemmelser om midlertidig eller permanent forældremyndighed /placering af børn under en værge/kurator findes i artikel 3.254 og 3.257 i civillovbogen.

4 Hvordan reguleres spørgsmålet om forældremyndigheden, hvis forældrene bliver skilt, eller deres forhold opløses?

Tildelingen af forældresvaret i tilfælde af skilsmisse afhænger af vilkårene, hvorpå forældrene bliver skilt

Hvis et ægteskab opløses på fælles anmodning, skal parterne forelægge retten en skriftlig aftale vedrørende følgerne af deres skilsmisse (formuedeling, børnebidrag osv.). Ifølge artikel 3.53, stk. 3, i civillovbogen skal retten, når den træffer afgørelse om skilsmissebevilling, godkende indholdet af ægtefællernes aftale vedrørende konsekvenserne af skilsmissen og dens bestemmelser om børnebidrag til mindreårige, ægtefællebidrag, de mindreårige børns bopælsadresse, forældrenes deltagelse i børnenes opdragelse og deres øvrige formueretlige rettigheder og pligter. Aftalens indhold skal inkorporeres i afgørelsen om skilsmissebevilling. Hvis forholdene ændres væsentligt (f.eks. hvis den ene part bliver syg eller ude af stand til at arbejde), kan den ene eller begge parter anmode retten om at tage de aftalte betingelser op til fornyet overvejelse.

Hvis ægteskabet opløses på den ene parts anmodning, skal det fremgå af ansøgningen til retten, hvorledes denne part agter at opfylde sine forpligtelser over for den anden part og de mindreårige børn. Når retten bevilger en skilsmisse, skal den træffe afgørelse om de mindreårige børns bopæl, børnebidrag, ægtefællebidrag og deling af ægtefællernes fælles formue, medmindre de selv har delt den ved en fælles aftale, der er godkendt af en notar (artikel 3.59 i civillovbogen).

En skilsmisse, der bevilges på grund af begge ægtefællers tilsidesættelse af deres pligter, har samme konsekvenser som opløsning af et ægteskab ved fælles anmodning (artikel 3.51 til 3.54). En skilsmisse, der bevilges, fordi den ene ægtefælle har tilsidesat sine pligter, er med de fornødne ændringer omfattet af bestemmelserne i artikel 3.59.

I tilfælde af separation kan en af ægtefællerne anmode retten om at godkende separationen, hvis samlivet på grund af omstændigheder, der ikke nødvendigvis afhænger af den anden part, er blevet utåleligt (umuligt) eller i alvorlig grad kan skade deres mindreårige børns tarv, eller hvis ægtefællerne ikke længere ønsker at bo sammen. Når retten træffer afgørelse om separation, skal den fastsætte, hvilken ægtefælle børnene skal bo hos, størrelsen af børnebidraget, og i hvilket omfang den separerede far (eller mor) skal deltage i børnenes opdragelse. Begge ægtefæller kan sammen indgive en anmodning om separation til retten, hvis de har indgået en aftale om konsekvenserne af deres separation, som indeholder bestemmelser om børnenes bopæl, børnebidraget til og opdragelsen af deres mindreårige børn, formuedelingen og ægtefællebidraget. Hvis ægtefællerne har indgået en aftale om konsekvenserne af separation, skal retten godkende denne, forudsat at den ikke krænker den offentlige orden eller de mindreårige børns eller en af ægtefællernes rettigheder og berettigede interesser. Når retten har godkendt aftalen, skal dens indhold inkorporeres i separationsbevillingen.

5 Hvilke formaliteter skal overholdes, for at en aftale mellem forældrene om forældremyndighed bliver juridisk bindende?

Hvis forældrene bor sammen, skal det ved en fælles aftale mellem forældrene fastlægges, hvordan underholdspligten skal opfyldes. Der er ikke fastlagt nogen bestemt model for en sådan aftale. Ifølge artikel 3.193 i civillovbogen om skilsmisse ved fælles ansøgning (artikel 3.51 i civillovbogen) eller om separation (artikel 3.73 i civillovbogen) skal ægtefællerne træffe aftale om deres gensidige pligt til at sørge for deres mindreårige børns underhold, om hvordan denne pligt skal opfyldes og om størrelsen af et eventuelt underholdsbidrag. Aftalen skal godkendes af retten (artikel 3.53 i civillovbogen). Forældre til mindreårige børn kan også indgå en aftale om deres børns underhold, i tilfælde hvor de bliver skilt af andre årsager. Hvis en af forældrene ikke overholder den aftale, som retten har godkendt, har den anden forælder ret til at anmode retten om at udstede et fuldbyrdsdokument.

6 Hvilke alternative konfliktløsningsmuligheder findes der, hvis forældrene ikke kan nå til enighed om en aftale om forældremyndigheden?

Det er muligt at anvende mægling uden for retssager. Mæglingstjenester er tilgængelige i alle almindelige domstole. Mægling er en gratis tjeneste. Dette er en billigere og hurtigere måde at løse tvister på. Bemærk, at fortroligheden er afgørende i en mæglingssag, og at parterne kan trække sig ud af mæglingen uden at give nogen begrundelse. Civilretten eller en af parterne kan sende tvisten til mægling. Yderligere oplysninger om mægling og en liste over mæglere findes på de [litauiske domstoles websted](#).

7 Hvilke spørgsmål vedrørende barnet kan dommeren afgøre, hvis forældrene går til domstolene?

Hvis forældrene indbringer sagen for retten, kan retten træffe afgørelse om alle spørgsmål, der vedrører barnet, herunder spørgsmålet om barnets bopæl, forældrenes samværsret, underholdsbidrag til mindreårige børn og andre spørgsmål, der er anført i ansøgningen til retten.

8 Hvis den ene af forældrene får tilkendt forældremyndigheden alene, betyder det så, at vedkommende kan træffe beslutninger om alle forhold omkring barnet uden først at rådføre sig med den anden part?

Ifølge artikel 3.156 i civillovbogen har faren og moren samme rettigheder og forpligtelser over for børnene, uanset om de er gift eller ugift, er blevet skilt, ægteskabet er erklæret ugyldigt, eller de er separerede. Forældre har ret og pligt til at sørge for deres børns opvækst. De er ansvarlige for børnenes opdragelse og udvikling, deres helbred og åndelige og moralske opdragelse. Ved udførelsen af disse pligter kommer forældrenes rettigheder før andre personers rettigheder. Forældrene skal sørge for, at de rette betingelser er til stede for, at børnene kan få undervisning i den skolepligtige alder.

Eneforældremyndighed er kun mulig i de tilfælde, hvor den ene forælder har fået frakendt sin forældremyndighed. Hvis forældrene (faren eller moren) ikke opfylder deres forpligtelser til at sørge for barnets opvækst, misbruger deres myndighed, mishandler barnet, lader barnet lide last ved deres dårlige opførsel eller ikke tager sig af barnet, kan retten træffe afgørelse om en midlertidig eller ubegrænset frakendelse af farens eller morens forældremyndighed. Retten træffer afgørelse om midlertidig eller ubegrænset frakendelse af forældremyndigheden efter at have undersøgt de særlige forhold, der ligger til grund for frakendelsen af forældremyndigheden. Forældrene bevarer dog samværsretten, medmindre dette er i strid med barnets tarv. Hvis der er tale om en ubegrænset frakendelse af forældremyndigheden, kan barnet adopteres uden forældrenes samtykke.

9 Hvad betyder det i praksis, hvis domstolen tillægger forældrene fælles forældremyndighed over et barn?

Forældrene skal nå til enighed om alle spørgsmål vedrørende barnets opdragelse eller andre forhold, der er omfattet af forældreansvaret. Hvis de ikke kan nå til enighed, skal spørgsmålet afgøres ved retten.

Anmodninger om samvær eller inddragelse i barnets opdragelse kan indgives af barnets far eller mor eller af bedsteforældrene (væрге/kurator) til et barns umyndige mindreårige forældre. Det er op til retten at træffe afgørelse om proceduren for de separerede forældres samvær med barnet, idet der skal tages hensyn til barnets tarv, og de separerede forældre skal gives mulighed for at deltage mest muligt i barnets opdragelse. Kun i de tilfælde, hvor omfattende og længerevarende kontakt kan skade barnets tarv, vil der blive truffet afgørelse om at begrænse en forælders samvær med barnet.

10 Til hvilken domstol eller anden myndighed skal jeg indgive anmodning om forældremyndighed? Hvilke formaliteter skal overholdes, og hvilke dokumenter skal jeg vedlægge min anmodning?

Begæringer om forældremyndighed skal indgives til distriktsretten. De formaliteter, der skal opfyldes, og de dokumenter, der skal vedlægges, afhænger af de krav, der er anført i begæringen, og de rettigheder og pligter, der anfægtes, eller som der skal træffes afgørelse om (spørgsmål vedrørende forældreansvaret).

11 Hvilken procedure anvendes i disse tilfælde? Findes der en hasteprocedure?

De fleste konflikter og spørgsmål om forældreansvar behandles efter den forenklede procedure.

12 Kan jeg få retshjælp?

Det er muligt at få retshjælp i henhold til loven om retshjælp, garanteret af staten ("Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas"). Muligheden for retshjælp afhænger af den enkelte persons økonomiske situation.

13 Kan en afgørelse om forældremyndighed appelleres?

Ja, det er muligt at appellere afgørelsen ved en højere retsinstans, i henhold til de almindelige civile retlige regler.

14 I visse tilfælde kan det være nødvendigt at gå til en domstol eller en anden myndighed for at få en retsafgørelse om forældremyndighed fuldbyrdet. Hvilken procedure anvendes i disse tilfælde?

Det er fageden, der tvangsfuldbyrder domstolens afgørelser.

15 Hvad skal jeg gøre for at få en afgørelse om forældremyndighed, der er truffet af en domstol i en anden medlemsstat, anerkendt og fuldbyrdet i denne medlemsstat?

I henhold til Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 (1) om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar anerkender Litauen afgørelser truffet af en domstol i et andet EU-land uden brug af en særlig procedure. Denne forordning finder anvendelse i alle EU-lande undtagen Danmark.

Afgørelser truffet af domstole i andre EU-medlemsstater om samværsret og tilbagelevering af børn er fuldbyrdelsesakter, som fuldbyrdes i overensstemmelse med reglerne i del VI i den civile retsplejelov i Litauen (herefter "den civile retsplejelov").

Anmodninger om henvisning og om overførsel af kompetence fra en udenlandsk ret, jf. artikel 15 i forordning (EF) nr. 2201/2003 (og artikel 8 og 9 i Haagerkonventionen af 19. oktober 1996) behandles af appelretten i Litauen ("Lietuvos apeliacinis teismas").

Medmindre andet er fastsat i forordning (EF) nr. 2201/2003 behandles disse krav i overensstemmelse med den procedure, der er fastsat i kapitel 39 i den civile retsplejelov. Disse anmodninger er fritaget for sagsomkostninger.

De anmodninger, der indgives til appelretten i Litauen, skal opfylde de generelle betingelser for retsakter (artikel 111 i den civile retsplejelov). Anmodningen indgives i henhold til artikel 15 i forordning (EF) nr. 2201/2003, og dens bilag skal fremlægges på det officielle sprog eller ledsages af en litauisk oversættelse. Hvis anmoderen har bopæl uden for Republikken Litauen og ikke har udpeget en bemyndiget repræsentant eller en person bemyndiget til at modtage retsakterne, der har bopæl eller sit forretningssted i Republikken Litauen (artikel 805 i den civile retsplejelov), skal der i anmodningen være angivet en adresse i Republikken Litauen eller en adresse på teleterminaludstyr, hvor retsakterne kan forkyndes til ansøgeren. Disse krav finder dog ikke anvendelse på anmodninger, der indgives af en udenlandsk ret til appelretten i Litauen.

Om nødvendigt kan appelretten i Litauen anmode den offentlige tjeneste til beskyttelse af børn og adoption i ministeriet for social sikkerhed og arbejde i Republikken Litauen ("Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos") om at komme med en udtalelse om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt med en henvisning af sagen eller en overførsel af kompetencen. Appelretten i Litauen fastsætter en frist, inden for hvilken udtalelsen skal afgives.

Appelretten i Litauen skal behandle anmodningen senest seks uger efter, at den er modtaget.

Når retten i lyset af sagens omstændigheder beslutter at imødekomme anmodningen om en overførsel af kompetence fra en udenlandsk stat, udpeger appelretten i Litauen den ret, der har kompetence til at påkende sagen i Republikken Litauen. Den procedure, der blev indledt ved den udenlandske ret, henvises til den kompetente litauiske ret til prøvning af sagens realitet. I dette tilfælde er det bestemmelserne i den civile retsplejelovs artikel 35, der finder anvendelse med de fornødne ændringer, og sagen fortsætter ved den kompetente litauiske ret. Om nødvendigt bestemmer den kompetente litauiske ret parternes position i sagen og træffer de nødvendige foranstaltninger for at afhjælpe eventuelle uregelmæssigheder i retsakterne.

16 Til hvilken domstol i denne medlemsstat skal jeg henvende mig for at gøre indsigelse mod en afgørelse om forældremyndighed, som er truffet af en domstol i en anden medlemsstat? Hvad er fremgangsmåden i disse tilfælde?

Klagen indgives til højesteretten i Litauen ("Lietuvos Aukščiausiasis Teismas"). Klagen behandles efter kassationsproceduren i henhold til den civile retsplejelov.

17 Hvilken lovgivning finder anvendelse i en sag om forældremyndighed, hvor barnet eller parterne ikke bor i denne medlemsstat eller er af forskellig nationalitet?

Den lovgivning, der finder anvendelse på forholdet mellem forældre og børn, findes i artikel 1.32 i civillovbogen. Personlige forhold og formueforhold mellem forældre og børn reguleres af lovgivningen i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted. Hvis ingen af forældrene til barnet har sit sædvanlige opholdssted i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, men barn og forældre har samme statsborgerskab, anvendes lovgivningen i den stat, hvor de har fælles statsborgerskab.

Den kompetente retsinstans i sager om forældreansvar er fastsat i henhold til Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om retternes kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn.

Hvilken lov, der finder anvendelse på spørgsmål vedrørende beskyttelse, forældremyndighed og værgemål for mindreårige, fastslås i overensstemmelse med Haagerkonventionen af 5. oktober 1961 om myndighedernes kompetence og lovvalget i sager vedrørende beskyttelse af mindreårige.

Underholdspligt i familien fastsættes i henhold til Haagerkonventionen af 2. oktober 1973 om lovvalg i forbindelse med underholdspligt.

Denne webside er en del af [Dit Europa](#).

Vi vil gerne have din [feedback](#) om, hvor nyttige informationerne er for dig.

This webpage is part of an EU quality network

Sidste opdatering: 15/12/2020

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.